

“БДЖ – ПЪТНИЧЕСКИ ПРЕВОЗИ” ЕООД

ПОРЕДИЦА БЪЛГАРСКИ ВЛАДЕТЕЛИ

Цар Калоян

1197 – 1207

Цар Калоян е най-малкият от тримата братя Асеновци. Един от най-бележитите български владетели, който чрез умела дипломация и решителни военни действия възвръща предишните територии на държавата, легитимира я в Европа и издига новата столица Търново като административен и културен център.

Калоян е роден около 1168 г. При сключения в Ловеч мир с Византия през 1187 г. е отведен в Константинопол за заложник. След две години избягва, а през 1197 г., след убийството на Асен и Петър, поема управлението на Втората българска държава.

Цар Калоян (1197-1207) си поставя за цел да обедини всички български земи под своя власт, като получи признаване на царска титла и скипър. За тази цел той създава антивизантийска коалиция с Иванко, управителят на Пловдивска област и Добромир Хриз – самостоятелен владетел в Македония, по-късно към тях се присъединяват протостратор Мануил Камица и родопския владетел Йоан Спиридонаки. През 1201 г. Калоян превзема крепостта Констанция и освобождава голяма част от Тракия и Родопската област. На 24.03.1201 г. отвоюва Варна, като първо предлага на византийския гарнизон да се предаде без бой, но след отказа му подлага на смърт ромеите, спечелвайки си прозвището ”Ромеоубиец”. По предложение на Калоян се водят преговори с Византия. В началото на 1202 г. императорът Алексий III подписва мирен договор, с който признава освободените територии, но не и царска титла на българския владетел, защото според византийската доктрина василевсът е господар на ”ойкумена”, т.е. на целия свят, а другите владетели стоят по-ниско от него. През тези години Византия е все още непримирима към официалното признаване на българското царство.

Докато Калоян е зает с ромеите, унгарският крал Емерих присвоява западните области Белград и Браничево и дава град Ниш на своя васал – сръбския жупан Вълкан (1202). Българският владетел не оставя ненаказани тези действия. На следващата 1203 г. изпраща силна войска, която нанася тежко поражение на маджарите в долината на р. Морава и присъединява отново българските земи.

Междувременно през 1202 г. започва Четвъртият кръстоносен поход, подкрепян от папа Иннокентий III. Калоян влиза в оживена кореспонденция с папата, разменени са пратеничества и многобройни писма. На 15 октомври 1204 г. в Търново пристига римска делегация, водена от кардинал Льв. На 7 ноември папският пратеник обявява архиепископ Василий за примас на българската църква, на следващия ден 08 ноември 1204 г. в тържествена церемония кардиналът коронясва Калоян за крал (рекс) и му връчва скипър и знаме. Сключена е църковна Уния. Калоян признава върховенството на Рим, а папата признава всички земи на Калоян и владетелската титла като наследство от дедите му – Симеон, Петър и Самуил.

На 12.04.1204 г. рицарите превземат Константинопол и създават тук Латинската империя. Калоян прави опити за сближаване, но бароните се държат враждебно. Жителите на Одрин въстават срещу латинците и българският цар ги подкрепя. На 14.04.1205 г. край Одрин се

разгаря най-голямата битка с латинците, в която прославените рицари претърпяват катастрофално поражение. Император Балдуин е пленен и откаран в Търново, където умира покъсно. Победата при Одрин издига международния авторитет на цар Калоян и бележи политическия възход на България.

През пролетта и лятото на 1205 г цар Калоян предприема военна офанзива в Тракия, Македония и Родопската област. През юни превзема Пловдив с помощта на местните българи. През пролетта на 1206 г. войната с латинците е подновена, Калоян обсажда Одрин и превзема Димотика и няколко крепости в Източна Тракия. В началото на 1207 г. сключва договор с никейския император Теодор Ласкарис за общо настъпление срещу кръстоносците. През есента на 1207 г. българските войски отново обсаждат Одрин, но идва неочакваната вест за смъртта на крал Бонифаций Монфератски – господарят на Солунското кралство. На 4 септември българска стрела погубва прославения рицар, а главата му е изпратена на Калоян. В началото на м. октомври 1207 г. българската войска с подкрепата на кумански отряди предприема голяма обсада на Солун. В нощта преди шурма цар Калоян е убит от куманския воевода Манастър – участник в поредния болярски заговор.

Тялото на царя било пренесено още тогава в Търново. Гробът му бе открит през 1972 г. при разкопки в църквата ”Св. Четиридесет мъченици” до костите на другите велики Асеновци.